

HACILARIN KESECEKLERİ KURBAN HAKKINDA BİR AÇIKLAMA

Dr. Lütfi DOĞAN
Diyanet İşleri Başkanı

Yüce Allah'a sonsuz hamdü senalar olsun ki, bu yıl da Hac mevsimine girmiş ve Kurban Bayramını idrak etmiş bulunuyoruz. Diyanet İşleri Başkanlığı olarak Hac ibadetimizin Allah'ın buyruğu vechile sevgili Peygamberin yaptığı gibi kemaliyle ifa edilmesi için gerekli tedbirleri aldık. Müftülüklerimiz ve din görevlilerimiz bu hizmeti tam bir vazife şuuru içinde yapmaktadırlar. Hac esnasında, hacılarımızı dinî yönden irşad etmeleri, onlara ibadetlerinde yardımcı olmaları için seçtiğimiz din bilgini görevlilerimiz Suudî Arabistan'a gitmişlerdir.

Kurban Bayramını 24 Aralık Salı gününden itibaren 4 gün olarak kutlamış bulunuyoruz. Bayram dolayısıyla, çok sorulan meselelere cevap vermeyi gerekli görüyorum. Allah'a şükürler olsun, din kardeşlerimizin İslâ-mî esaslara bağlılıkları ve diğer ibadetlerde olduğu gibi, kurban kesmekte de titizlikleri her türlü takdirin üstündedir. Kurbanlarımızın Yüce Allah katında makbul olmasını dilerim.

Diyanet İşleri Başkanlığı olarak, Kurban ibadetinin dinî hükümlerini, konu ile ilgili yayınlarımızda açıkladığımız gibi, va'zlar ve Radyodaki konuşmalar ile de belirtilmiştir. Bu yıl da önemli noktalara tekrar değinmeyi faydalı gördüm :

1 — Akıllı, erginlik çağına gelmiş, dinen zengin sayılan müslümanların (Kadın ve erkek) Kurban Bayramının 3 günü içinde kurban kesmeleri vaciptir. Zekât nisabı mala sahip kimselere kurban kesmek vacip olur. Ancak kurbanda sahip olunan paranın üzerinden bir yıl geçmesi şartı aranmaz. Zarurî ihtiyaçtan fazla olan mallar nisapta hesap edilir. Bu esasa göre ihtiyacı ve borçları çıkarıldıktan sonra bu yılki rayice göre takriben 8.000 TL. sına veya bu değerde yabancı paraya sahip olan müslümanlara kurban kesmek vaciptir. Kendilerine kurban kesmek vacip olmayanlar nafiletten, yani sevap kazanmak maksadiyle, kurban kesebilirler.

2 — Kurban: koyun, keçi ile sığır ve deveden kesilir. Kurban edilecek devenin 5 yaşını, sığırın 2 yaşını, koyun ve keçinin 1 yaşını bitirmiş olması gereklidir. Kuzu 6 ayını bitirmiş olduğu takdirde görünüşü ile büyük ve gösterişli ise koyun gibi kurban edilebilir. Kuzu'dan, oğlak, buzağı, deve yavrusundan, tavuk ve horoz'dan kurban olmaz.

3 — Sığır ve deveyi, birden yedi kişiye kadar olan şahıslar kurban niyetiyle ortaklaşa kesebilirler. Ortak sayısının tek veya cilt olması bahis konusu değildir. Koyun ve keçi ancak bir kişi için kurban edilir. Bunların değeri ne kadar yüksek olursa olsun, birden fazla kimse için kurban olarak kesilmesi caiz olmaz.

4 — Kendilerine kurban kesmek vacip iken, kurban kesmeyip ölüleri adına kurban kesmek doğru değildir. Ancak kendilerine kurban vacip olan kimseler, kurbanlarını kestikten sonra maddi imkânları elverirse ve dilerlerse, sevabını ölmüşlerine bağışlamak amacıyla kurban günlerinde kurban kesebilirler.

5 — Kurbanın sahih olması için kan akıtılması, hayvanın kesilmesi şarttır. Kurban kesilmeden bedeli fakirlere dağıtılarak kurban vacibi yerine getirilmiş olmaz.

6 — Kurban kesildikten sonra üçe ayrılır. Bir kısmı evde bırakılır, diğer kısımları komşulara ve fakirlere dağıtılır. İstenirse bütünüyle fakirlere verilebilir.

7 — Kurban hayvanının derisi ve yünü hayır ve hasenata verilmesi uygun olur. Verilen yerine hayır kurumu olması sevabını arttırır.

Son günlerde basınımıza akseden, Hac kurbanları ile ilgili dinî hükümlere uygun düşmediği için sayın kamu oyunu yanlış yorumlara sevk eden görüşler dolayısıyla, bu konuda bilgi sunmayı gerekli gördüm.

Hac mevsiminde hac ve umreyi birleştirerek iki nüsükü (ibadeti) bir hac mevsiminde yapanların, yani hacı temettü veya hacc-ı Kıran'a niyet edenlerin kesmeleri vacip olan kurban vardır. Hacıların kestiği bu kurban nevine, genel olarak "Hedy" adı verilir. Hedy: Hareme hediye olarak gönderilen hayvan mânasına gelir. Bu sebeple, bu nevi kurbanda; kesilme zamanı ve mekânı tayin edilmiştir. Bu iki şarta uyulması vaciptir. Bu kurbanı Hanefilerce, "Demüşşükür" yani "şükür kurbanı" denmektedir. Çünkü, bu, ifasında muvaffak olunan iki ibadetin şükra-nesi sayılır.

Şükür kurbanının zamanı, uhdiye kurbanının zamanı olan Kurban Bayramının ilk üç günüdür; mekânı ise, "Harem" adı verilen Mekke ve civarıdır. Bu sebeple, şükür kurbanının, bayram günlerinin birinde orada Harem hudutları içinde kesilmesi şarttır.

Temettü veya Kıran Hacı yapan kimsenin kesmesi vacip olan şükür kurbanını, bayramın ilk günü, Mina'da Akabe cemresinden, yani ilk şeytan taşlamasından sonra kesmesi sünnettir. Ancak, Kurban Bayramının 1, 2 ve 3 üncü günlerinden birinde kesilmesi, Temettü ve Kıran hacılarının vâciplerindedir. Haccın vaciplerinden birini terketmek, ceza kurbanı kesmeyi gerektirdiğinden. şükür kurbanını belirtilen üç günde, Harem'de (Mekke ve civarında) kesmeyen hacının, orada bir de ceza kurbanı kesmesi vacip olur. Bu ceza kurbanının Mekke'de kesilmesi efdal-dir. Ancak cezalı duruma düşmemeye dikkat edilmelidir. Hacc'ın üçüncü nevi olan "Hacc-ı İfrad'a" yani yalnız hacca niyet edenlere orada kurban kesmek vacip olmaz. Keserlerse nafil kurbanı olur.

Hacc'a gidenler, seferî olduklarından onlara "Udhiye Kurbanı" kesmek vacip değildir. Ancak bu kurbanın kesilmesini isteyenler, memleketlerinde bir vekil tayin ederek kurbanlarını Bayram günlerinde Türkiye'de kestirebilirler.

Mekke ve Mina'da kesilen binlerce kurbanın etini değerlendirecek modern soğutma tesisleri henüz kurulmamış olduğundan, çok sayıda kurban orada heder olmaktadır. Bilhassa kurbanda aslanan "kan akıtmaktır" diyerek kesilen, kurban olmayacak vasıftaki çok zayıf ve küçük hayvanların etine Hicaz halkı rağbet göstermediğinden mezbahada, bazen Mina etrafında bırakılmaktadırlar. İnsan sağlığı için zararlı olan bu üzücü duruma Hicaz Hükümetinin sür'atle bir çare bulması, diğer müslüman ülke yetkililerinin de bu konu üzerinde titizlikle durmaları temennimizdir.

TÜRK HACILARINA TAVSİYEMİZ: Ya Hacc'ı İfrad'a niyet ederek, orada kurban kesmek mecburiyetinden kurtulmaları veya kurbanın iyisini satın alarak kestikleri kurbanın heder olmasını önlemek için bunları atacak fakirleri bulmalarıdır. Fazla sevap ka-zanmak için Kıran ve Temettu'a niyet edenler, çok zor olmayan bu tavsiyemize seve seve uyacaklarını umuyorum.

Diyaret İşleri Başkanlığı olarak Yüce İslâm Dini'nin ibadetlerini mübarek kitabımızda ve sevgili Peygamberimizin hadislerinde açıklandığı ve din âlimlerimizin anladığı şe-kilde bütünü ile eksiksiz tatbikini sağlamak, din kardeşlerimizi bu konuda irşad edip aydınlatmak hem kanunî ve hem de dinî görevimizdir. Bunun dışında başkaca özel bir görüşümüz yoktur.